

➔ Fakty na temat **RAKA JAJNIKA**

Co to jest rak jajnika?

ENGAGE przygotowało serię broszur informacyjnych, mających na celu podniesienie świadomości społecznej oraz przekazanie wiedzy na temat złośliwych nowotworów ginekologicznych.

- Rak jajnika powoduje więcej zgonów niż jakikolwiek inny nowotwór ginekologiczny. Wyniki leczenia są znacząco gorsze u chorych, u których choroba została zdiagnozowana w zaawansowanym stadium.²
- W grupie podwyższonego ryzyka zachorowania na raka jajnika znajdują się kobiety z określonymi nieprawidłowościami genetycznymi. Ryzyko zachorowania na raka jajnika u kobiet obciążonych mutacją w genie BRCA mieści się w przedziale od **40% do 50%** podczas gdy w ogólnej populacji jedynie **14% kobiet** zagrożonych jest zachorowaniem na tę chorobę.³

“Rak jajnika powoduje więcej zgonów niż jakikolwiek inny nowotwór kobiecego układu rozrodczego. Każdego roku w Europie z powodu raka jajnika umiera ponad 42 700 kobiet.⁴ Dotychczas nie udowodniono by istniały skuteczne programy badań przesiewowych pozwalające wykryć chorobę na etapie przedinwazyjnym lub w jej wczesnym stadium.”

“Objawy raka jajnika są mało charakterystyczne i często towarzyszą innym, dużo mniej poważnym chorobom.⁵ Z tego powodu rak jajnika często diagnozowany jest w zaawansowanych stadiach choroby, kiedy wyniki leczenia nie są już tak dobre. Tym niemniej postęp jaki dokonał się w ostatnich 35 latach w doborze metod leczenia (chirurgia, chemioterapia, leczenie celowane) pozwolił i tak znacząco wydłużyć odsetek 5-letnich przeżyć w tej chorobie.”⁶

European Network of Gynaecological Cancer Advocacy Groups (ENGAGE) jest siecią zrzeszającą organizacje pacjenckie, lekarzy oraz inne osoby zajmujące się nowotworami ginekologicznymi, czyli rakiem jajnika, trzonu macicy, szyjki macicy oraz sromu. ENGAGE powstało w 2012 roku przy wsparciu Europejskiego Towarzystwa Ginekologii Onkologicznej (ESGO).

Piśmiennictwo:

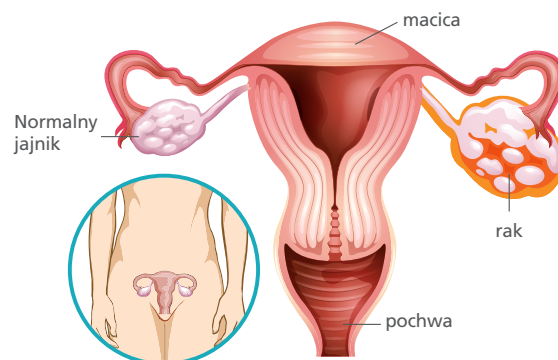
1. Permuth-Wey J, Sellers TA. Epidemiology of ovarian cancer. Methods Mol Biol. 2009;472:413-37. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19107446>. Last Accessed 26 August 2014.
2. Cancer Research UK. Ovarian cancer survival statistics. <http://www.cancerresearchuk.org/cancer-info/cancerstats/types/ovary/survival/ovarian-cancer-survival-statistics>. Last Accessed 21 August 2014
3. National Cancer Institute. BRCA1 and BRCA2: cancer risk and genetic testing. <http://www.cancer.gov/cancertopics/factsheet/Risk/BRCA>. Last accessed: 6 August 2014
4. Cancer Research UK. Ovarian cancer mortality statistics. <http://www.cancerresearchuk.org/cancer-info/cancerstats/types/ovary/mortality/>. Last Accessed 4 September 2014
5. Cancer Research UK. Ovarian cancer symptoms. <http://www.cancerresearchuk.org/cancer-info/cancerstats/types/ovary/mortality/>. Last Accessed 4 September 2014
6. NIH Cancer Stat Facts: ovarian cancer, 2014

RAK JAJNIKA

Co to jest rak jajnika?

Rak jajnika jest siódmym co do częstości występowania nowotworem u kobiet.¹ W Europie co roku jest on wykrywany u około 65 000 kobiet (2012 r).²

Wysoka śmiertelność związana z rakiem jajnika wynika z faktu, że jest często wykrywany już w zaawansowanym stadium choroby.

Co to są stopnie zaawansowania raka jajnika?

Stopień zaawansowania nowotworu mówi lekarzowi, jak daleko nowotwór się rozrósł i czy rozprzestrzenił się już poza jego punkt wyjścia. Opisane są cztery stopnie zaawansowania raka jajnika.³

STOPIEŃ ZAAWANSOWANIA 1

Rak jest obecny tylko w obrębie jajnika

STOPIEŃ ZAAWANSOWANIA 2

Rak rozrósł się poza obręb jajnika ale cały czas jest obecny w obrębie miednicy

STOPIEŃ ZAAWANSOWANIA 3

Rak rozprzestrzenił się do jamy brzusznej

STOPIEŃ ZAAWANSOWANIA 4

Wszczepy/przerzuty raka jajnika obecne są w innych narządach ciała znajdujących się w pewnej odległości od jajników, np. wątroba lub płuca

Jakie są objawy raka jajnika?

Do objawów raka jajnika należą:⁴

- Długotrwałe bóle podbrzusza i brzucha
- Powiększający się obwód brzucha / utrzymujące się wzdęcia
- Brak apetytu, uczucie pełności w brzuchu
- Częsta potrzeba oddawania moczu

Ponieważ objawy raka jajnika są niespecyficzne i można je przypisać innym chorobom, np. zespół jelita drażliwego, około 60% pacjentów jest obecnie diagnozowanych w zaawansowanym stadium choroby (stopień III lub IV), co znacznie zmniejsza szanse na skuteczne leczenie.⁵

Wysoko zróżnicowany surowiczy rak jajnika jest najczęstszą postacią histopatologiczną tego nowotworu i jest rozpoznawany u blisko 70% pacjentek. Z jednej strony charakteryzuje się agresywnym przebiegiem klinicznym, ale jest także najbardziej wrażliwy na leczenie chemioterapią.⁶ Niestety blisko 90% przypadków raka jajnika diagnozowanych jest w III i IV stopniu zaawansowania.

Jakie są czynniki ryzyka rozwoju raka jajnika?

Na ryzyko zachorowania na raka jajnika wpływa kilka czynników, w tym wiek, styl życia, liczba poródów i to czy w rodzinie ktoś już wcześniej chorował na nowotwory jajnika. Ryzyko zachorowania na raka jajnika jest znacznie zwiększone u kobiet z wrodzonymi nieprawidłowościami genetycznymi, takimi jak np. mutacje w genach BRCA1 lub BRCA2,⁸ a także inne zmiany w profilu genetycznym. Z jednej strony zwiększają one ryzyko rozwoju raka jajnika, ale także wpływają na wrażliwość nowotworu na klasyczną chemioterapię opartą na związkach platyny jak i na inne nowe tzw. terapie celowane. Mutacje w genach odpowiadają za około 20% przypadków raka jajnika.⁷

Jak można wykryć nowotwory jajnika?

Obecnie nie ma idealnych i skutecznych metod badań przesiewowych pozwalających na wczesne wykrycie raka jajnika, a objawy tej choroby przez długi okres czasu są potrfi być mało typowe lub pozostać niezauważonymi. W trakcie diagnostyki lekarz może zlecić szereg badań, w tym np. badanie krwi na obecność markera białkowego CA 125, badanie ultrasonograficzne lub tomografię komputerową.⁸ Ostateczne rozpoznanie stawiane jest na podstawie badania histopatologicznego wykonanego z pobranego chirurgicznie podejrzanego fragmentu guza jajnika.

Jak leczy się raka jajnika?

W przypadku około 70% pacjentek z zaawansowanym rakiem jajnika po zakończeniu leczenia dojdzie do wznowy choroby. Z tego powodu istnieje cały czas potrzeba poszukiwania nowych możliwości leczniczych. Chirurgia i chemioterapia to podstawowe metody leczenia raka jajnika. Nowotwory jajnika, jajowodu i otrzewnej leczone są w ten sam sposób. Zalecenia dotyczące najbardziej skutecznego leczenia noworopoznanego raka jajnika przy zastosowaniu chirurgii i chemioterapii zostały opracowane na podstawie wyników dużych badaniach klinicznych. Stosowanie się do tych standardów oraz leczenie pacjerek w w specjalistycznych ośrodkach onkologicznych może znacznie poprawić rokowanie tych chorych. W chwili obecnej nie tylko bada się, ale również stosuje nowe klasy leków. Na przykład w surowiczym raku jajnika o wysokim stopniu złośliwości stosuje się leki przeciwnagiogenne takie jak np. Bewacyzumab, a u chorych z potwierdzoną mutacją w genach BRCA także inhibitory PARP np. niraparib, olaparib i rucaparib. Z tego względu ważne jest wykonywanie testów genetycznych pozwalających ocenić ryzyko zachorowania na raka jajnika w rodzinie. Ma to również znaczenie przy podejmowaniu decyzji terapeutycznych co do leczenia pacjentów.⁹

Dodatkowe Informacje

- Cancer Research UK. Ovarian Cancer: www.cancerresearchuk.org/cancer-help/type/ovarian-cancer/
- Target Ovarian Cancer: www.targetovariancancer.org.uk
- Ovacome: www.ovacome.org.uk/
- European Cancer Observatory: <http://eu-cancer.iarc.fr>
- EURO CARE: www.eurocare.it
- ENGAGE: <http://esgo.org/ENGAGE>
- Women's silent cancers - The state of gynaecological cancers in Europe. Updated September 2013: <http://esgo.org/ENGAGE/Pages/resources.aspx>
- ENGAGE network members: <http://esgo.org/ENGAGE/Pages/NetworkMembers.aspx>
- ESGO: <http://esgo.org>
- National Cancer Center in Poland: <http://onkologia.org.pl/rak-jajnika/>

Piśmiennictwo:

1. WHO Globocan 2012. Population Fact Sheet. http://globocan.iarc.fr/Pages/fact_sheets_population.aspx. Last accessed: 20 August 2014.
 2. Ferlay J, et al. Eur J Cancer 2013;49:1374-403
 3. Cancer Research UK. Stages of ovarian cancer. <http://www.cancerresearchuk.org/cancer-help/type/ovarian-cancer/treatment/stages-of-ovarian-cancer>. Last Accessed 20 August 2014.
 4. Cancer Research UK. Ovarian cancer symptoms. <http://www.cancerresearchuk.org/cancer-help/type/ovarian-cancer/about/ovarian-cancer-symptoms>. Last Accessed 20 August 2014.
 5. Cancer Research UK. Ovarian cancer survival statistics. <http://www.cancerresearchuk.org/cancer-info/cancerstats/types/ovary/survival/ovarian-cancer-survival-statistics>. Last Accessed 21 August 2014
 6. Mc Cluggage WG et al. Data set for reporting of ovary, fallopian tube and primary peritoneal carcinoma: recommendations from the ICCR Modern Pathol 2015; 28:1101-1122.
 7. The Cancer Genome Atlas Research Network: Integrated genomic analysis of ovarian carcinoma - Nature 2011; 474:609-615.
 8. Cancer Research UK. Ovarian cancer tests. <http://www.cancerresearchuk.org/cancer-help/type/ovarian-cancer/diagnosis/ovarian-cancer-tests>. Last Accessed 20 August 2014.
 9. National Cancer Institute. BRCA1 and BRCA2: cancer risk and genetic testing. <http://www.cancer.gov/cancertopics/factsheet/Risk/BRCA>. Last accessed: 6 August 2014
-

ENGAGE chciałoby podziękować wszystkim członkom grupy wykonawczej, za stałą dostępność oraz ich pracę nad uaktualnieniem tej broszury.

ENGAGE pragnie podziękować Stowarzyszeniu Niebieski Motyl (Blue Butterfly Association) za przetłumaczenie tej broszury na język polski, oraz pragnie podziękować dr Kamilowi Zalewskiemu za jego pracę i nadzór merytoryczny.

Kontakt oraz informacje ENGAGE:

Strona internetowa: <https://engage.esgo.org/>

Kontakt: engage@esgo.org

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/155472521534076/about/>

Kontakt oraz informacje Stowarzyszenie Niebieski Motyl/Blue Butterfly:

Strona internetowa: www.niebieskimotyl.pl

facebook: <https://www.facebook.com/StowarzyszenieNiebieskiMotyl/>

email: info@niebieskimotyl.pl

Stowarzyszenie Niebieski Motyl jest inicjatywą pacjentek, kobiet dotkniętych rakiem jajnika. Powstało, by służyć doświadczeniem, wiedzą oraz wsparciem (zarówno merytorycznym jak i psychicznym) kobietom dotkniętym nowotworem strefy intymnej, w szczególności rakiem jajnika. Przełamywanie tabu na temat nowotworów strefy intymnej stanowi ważny element naszej pracy.